

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Тагліна Ю. С., Титар О. В.

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ,
ВИКОНАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА, СПЕЦІАЛІСТА ТА
МАГІСТРА**

Харків -2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1	5
1.1. Вимоги до професійної підготовленості спеціаліста	5
1.2. Вимоги до професійної підготовленості магістра	7
1.3. Вимоги до професійної підготовленості бакалавра	8
Розділ 2	10
2.1. Загальні положення про підготовку дипломних робіт до захисту	10
2.2. Умови допуску студентів до захисту дипломної роботи	11
2.3. Порядок затвердження теми дипломної роботи	12
2.4. Призначення наукового керівника дипломної роботи	14
2.5. Обов'язки кафедри університету	14
2.6. Задачі рецензента	15
Розділ 3	16
3.1. Порядок підготовки дипломної роботи	16
3.1.1. Вибір теми	16
3.1.2. Вивчення джерел і літератури	16
3.1.3. Написання дипломної роботи	18
3.2. Вимоги до структури та змісту дипломної роботи	20
3.2.1. Структура дипломної роботи	20
3.2.2. Загальні вимоги до оформлення дипломної роботи	22
3.2.3. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	23
3.2.4. Оформлення списку використаних джерел	25
Розділ 4	27
4.1. Порядок захисту дипломної роботи	27
4.2. Критерії оцінки дипломної роботи	29
Додаток 1	
Зразок титульного аркуша дипломної роботи	
Додаток 2	
Зразки тем дипломних робіт	
Додаток 3	
Зразок заяви про вибір теми дипломної роботи	
Додаток 4	
Вимоги до оформлення бібліографії згідно бюлетеня ВАК №5 за 2009 р.	

Вступ

Методичні вказівки призначені для студентів-дипломників, що навчаються за фахом „Культурологія”. У них визначені вимоги кафедри до написання, оформлення і захисту магістерської дипломної роботи. У рекомендаціях розглядається, як вибрати тему магістерської дипломної роботи, як організувати збір матеріалу, наводяться правила викладу, оформлення і представлення роботи до захисту.

Підготовка і захист дипломної роботи є завершальним етапом навчання, що дає право на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста або магістра. Те, як студент напише диплом та яку оцінку йому виставить комісія під час захисту, може розглядатися як остаточний результат всього періоду навчання. Тому якість написання дипломної роботи, ступінь її самостійності, аргументованості та логічна послідовність захисту мають велике значення.

Розділ 1

1.1. Вимоги до професійної підготовленості спеціаліста

Спеціаліст за фахом „Культурологія” повинен володіти фундаментальною науковою базою, яка дозволяє вільно орієнтуватися в комплексі світоглядних проблем сучасної науки в цілому. У науково-педагогічній діяльності спеціаліст повинний бути готовим до побудови навчальних курсів, що враховують основи сучасного знання про культуру і потребу саморозвитку і самореалізації особистості.

Вимоги, обумовлені спеціалізованою підготовкою спеціаліста включають:

розуміння теоретичних основ професії;

володіння професійними навичками, зокрема розумінням тенденцій сучасних соціокультурних процесів в Україні і світі;

готовність діяти згідно з етичними засадами педагогічного чи дослідницького фаху;

опанування знаннями, передусім з історії та теорії культури, сучасного стану культурологічної думки, суміжних гуманітарних галузей знання, а також педагогіки та фахових методик;

формування навичок в галузі педагогічної та дослідницької діяльності;

формування професійних цінностей, засад фахової етики;

формування навичок роботи з комп'ютерною технікою.

Вимоги до знань і умінь з дисциплін освітньої частини програми спеціалізованої підготовки

Спеціаліст повинен мати уявлення:

- про місце і роль нових інформаційних технологій у науці і сучасній освіті,
- про основні напрямки використання комп'ютерів у гуманітарних дослідженнях,
- про зміну фундаментальних парадигм в історії наукового знання.

Спеціаліст повинен знати:

- роль культури в історії світових цивілізацій,
- основні теорії і концепції культури в сучасному соціально-гуманітарному знанні,
- методологічні основи і специфіку методів культурології і досліджень культури.

Підсумкова державна атестація спеціаліста включає захист випускної кваліфікаційної роботи (дипломної роботи) і повинна включати державні іспити.

Вищий навчальний заклад вправі доповнювати перелік атестаційних іспитів, що входять до складу підсумкової державної атестації випускників.

При виборі підсумкових державних іспитів випускників необхідно керуватися наступним:

Основним обов'язковим видом державної підсумкової атестації випускників є захист випускної кваліфікаційної роботи (диплома спеціаліста), яка є завершальним етапом вищого рівня професійної освіти.

Дипломна робота спеціаліста повинна бути самостійною працею, в якій на основі виконаних досліджень сформульовано та обґрунтовано наукові

положення, сукупність яких можна класифікувати як нову ідею або теоретичне обґрунтування проблеми.

Виконання дипломної роботи спеціаліста повинно підтвердити вміння студента:

- генерувати та обґрунтовувати нові наукові ідеї, розраховані на близьку або далеку перспективу, самостійно проводити дослідження;
- використовувати набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички для вирішення певної проблеми;
- аналізувати літературні, наукові джерела;
- узагальнювати матеріали та застосовувати сучасну методiku наукових досліджень при вирішенні визначеної проблеми.

1.2. Вимоги до професійної підготовленості магістра

Магістр за фахом „Культурологія” повинний ґрунтовно володіти фундаментальною науковою базою, що дозволяє вільно орієнтуватися в комплексі світоглядних проблем сучасної науки в цілому, включаючи науки про природу та культуру і глобальні проблеми сучасної цивілізації; володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами одержання, збереження і передачі наукової інформації, бути готовим до науково-дослідної діяльності, до самостійного висування і формулювання проблем, що відповідають провідним тенденціям культурології і соціокультурним потребам; до творчої розробки програм їхнього дослідження з урахуванням сучасних підходів і міждисциплінарних зв'язків.

Вимоги, обумовлені спеціалізованою підготовкою магістра, включають:

- володіння навичками самостійної науково-дослідної і науково-педагогічної діяльності, що вимагають широкої освіти у відповідному напрямку;

уміння:

- формулювати і вирішувати задачі, що виникають у ході науково-дослідної і педагогічної діяльності і потребують поглиблених професійних знань;

- вибирати необхідні методи дослідження, модифікувати існуючі і розробляти нові методи, виходячи з задач конкретного дослідження;

- обробляти отримані результати, аналізувати й осмислювати їх з урахуванням наявних джерельних літературних даних;

- вести бібліографічну роботу з залученням сучасних інформаційних технологій;

- представляти підсумки проробленої роботи у вигляді звітів, рефератів, статей, оформлених відповідно до наявних вимог, із залученням сучасних засобів редагування та друку.

Вимоги до знань і умінь з дисциплін освітньої частини програми спеціалізованої підготовки

Магістр повинен мати уявлення:

- про природу, типи і рівні наукового пізнання,
- про історичні типи науки і значення наукової раціональності,
- про предметну, світоглядну, методологічну специфіку гуманітарних, природних, технічних наук,
- про тенденції до інтеграції сучасного наукового пізнання.

Магістр повинен розуміти:

- взаємозв'язки творчих і репродуктивних компонентів наукової діяльності, типів наукової раціональності,
- соціокультурні й індивідуальні начала наукової творчості,
- етичні аспекти наукової творчості,
- проблеми людини, її буття й історії в контексті різних напрямків сучасного соціально-гуманітарного знання,
- можливості штучного інтелекту,
- роль етики в системі наук про людину й у світлі глобальних проблем сучасної цивілізації,
- зв'язок волі і відповідальності як властивостей розвиненої особистості,
- властивості естетично розвиненої свідомості і естетичної діяльності.

Магістр повинен володіти:

- науковим знанням про культуру і його конструктивне використання в різних галузях життя суспільства,
- проблематикою сучасного світового знання про культуру,
- основними традиціями в історії культурології,
- конкретними методами культурно-історичних досліджень,
- методами соціокультурного моделювання і прогнозування.

Магістр повинен мати досвід:

- у науково-дослідній роботі,

- у науково-педагогічній роботі.

Підсумкова державна атестація магістра включає захист випускної кваліфікаційної роботи (магістерського диплома) і може включати державні іспити.

Вищий навчальний заклад вправі доповнювати перелік атестаційних іспитів, що входять до складу підсумкової державної атестації випускників.

При виборі підсумкових державних іспитів випускників необхідно керуватися наступним:

Основним обов'язковим видом державної підсумкової атестації випускників є захист випускної кваліфікаційної роботи (магістерського диплома).

Магістерська робота, будучи завершальним етапом вищого рівня професійної освіти, повинна забезпечувати не тільки закріплення академічної культури, але і необхідну сукупність методологічних уявлень і методичних навичок в обраній галузі професійної діяльності.

1.3. Вимоги до професійної підготовленості бакалавра

Бакалавр за фахом „Культурологія” повинен володіти тією науковою базою, яка дозволяє вільно орієнтуватися в комплексі світоглядних проблем сучасної науки в цілому.

Вимоги, обумовлені спеціалізованою підготовкою спеціаліста включають:

розуміння теоретичних основ професії;

опанування знаннями, передусім з історії та теорії культури, сучасного стану культурологічної думки, суміжних гуманітарних галузей знання, а також педагогіки та фахових методик;

формування професійних цінностей, засад фахової етики;

формування навичок роботи з комп'ютерною технікою.

Вимоги до знань і умінь з дисциплін освітньої частини програми спеціалізованої підготовки

Бакалавр повинен мати уявлення:

- про місце і роль нових інформаційних технологій у науці і сучасній освіті,
- про зміну фундаментальних парадигм в історії наукового знання.

Бакалавр повинен знати:

- роль культури в історії світових цивілізацій,
- основні теорії і концепції культури в сучасному соціально-гуманітарному знанні,

Підсумкова державна атестація бакалавра включає захист випускної кваліфікаційної роботи (дипломної роботи) і повинна включати державні іспити.

Вищий навчальний заклад вправі доповнювати перелік атестаційних іспитів, що входять до складу підсумкової державної атестації випускників.

При виборі підсумкових державних іспитів випускників необхідно керуватися наступним:

Основним обов'язковим видом державної підсумкової атестації випускників є захист випускної кваліфікаційної роботи (диплома бакалавра), яка є завершальним етапом вищого рівня професійної освіти.

Дипломна робота бакалавра повинна бути самостійною працею, в якій на основі виконаних досліджень сформульовано та обґрунтовано наукові положення, сукупність яких можна класифікувати як нову ідею або теоретичне обґрунтування проблеми.

Виконання дипломної роботи повинно підтвердити вміння студента:

- використовувати набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички для вирішення певної проблеми;
- аналізувати літературні, наукові джерела;
- узагальнювати матеріали та застосовувати сучасну методику наукових досліджень при вирішенні визначеної проблеми.

Розділ 2

2.1. Загальні положення про підготовку дипломних робіт до захисту Дипломна робота як вид наукового твору й основні вимоги до неї

Дипломна робота є формою підсумкової атестації випускників, засобом визначення рівня підготовки фахівця, розвитку його творчих здібностей, уміння проводити самостійні дослідження. Дипломна робота являє собою самостійне наукове дослідження студента, що має метою:

- виявлення і поглиблення теоретичних знань, отриманих за роки навчання;
- закріплення навичок науково-дослідної і практичної роботи в галузі отриманої спеціальності;
- демонстрацію рівня оволодіння методикою дослідження при вирішенні розроблювальних у дипломній роботі проблем і питань;
- з'ясування підготовленості студентів до самостійної роботи в умовах сучасного стану науки, техніки, культури.

Дипломна робота готується з метою публічного захисту й одержання відповідної спеціальності. У зв'язку з цим головне завдання її автора полягає в тому, щоб продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вивчити конкретну наукову проблему.

Дипломна робота зі спеціальності "Культурологія" являє собою випускню кваліфікаційну роботу наукового змісту, що відбиває хід і результати розробки обраної теми. Вона повинна відповідати сучасному рівневі розвитку науки, а її тема – бути актуальною. У дипломній роботі студент закріплює отриману інформацію, систематизуючи за власним розсудом накопичені наукові факти і доводячи наукову цінність або практичну значимість тих чи інших положень. Основою змісту дипломної

роботи є принципово новий матеріал, у тому числі архівний, що включає опис нових фактів, явищ або узагальнення раніше відомих положень з іншої наукової позиції або в іншому аспекті.

Дипломна робота в систематизованому вигляді фіксує вихідні дані наукового дослідження, весь його хід і отримані результати. Дипломник повинен відбити в роботі таку властивість наукового пізнання, як критичність стосовно існуючих поглядів і уявлень, тому зміст дипломного твору характеризує також наявність у ньому дискусійного і полемічного матеріалу. Дипломна робота повинна відбивати освітній рівень випускника і свідчити про наявність у нього умінь і навичок, властивих фахівцеві в даній галузі.

Дипломна робота хоча і є самостійним науковим дослідженням, відноситься до розряду навчально-дослідницьких робіт. Її науковий рівень повинен відповідати програмі навчання. Підготовка такої роботи повинна не стільки вирішувати наукові проблеми, скільки служити свідченням того, що її автор навчився самостійно вести науковий пошук, бачити професійні проблеми і володіє найбільш загальними методами і прийомами їхнього вирішення.

2.2. Умови допуску студентів до захисту дипломної роботи

Студент, що виконав усі вимоги навчального плану й освітніх програм, допускається до захисту дипломної роботи. Тематика дипломних робіт повинна бути актуальною в науковому і практичному відношенні. Зразкова тематика дипломних робіт розробляється випускаючими кафедрами і систематично оновлюється з урахуванням індивідуальних наукових інтересів дипломників.

Прикріплення студента до кафедри здійснюється шляхом подачі заяви на одну з випускаючих кафедр. При розгляді заяви на засіданні кафедри затверджується попередня тема дипломної роботи або напрямок наукової

праці студента, визначається науковий керівник з числа професорів, доцентів і ст. викладачів кафедри. Як виняток керівниками також можуть бути найбільш досвідчені викладачі (асистенти) кафедри.

Уточнені списки тем дипломних робіт студентів випускного курсу і прізвища наукових керівників і рецензентів по кожній роботі представляються в деканат за підписом завідувача кафедрою. У списку вказується прізвище й ініціали студента, тема дипломної роботи; учене звання, учений ступінь, прізвище й ініціали наукового керівника; учене звання, учений ступінь, посада, місце роботи, прізвище, ініціали рецензентів.

Кожна дипломна робота має двох рецензентів – внутрішнього і зовнішнього. Внутрішній рецензент призначається з числа викладачів кафедри, де готувалася робота, зовнішній – з викладачів інших кафедр інституту або фахівців інших організацій.

Декан факультету готує проект наказу ректора про допуск студентів до захисту. За результатами попереднього захисту кафедри надають у деканат уточнені списки тем дипломних робіт, наукових керівників і рецензентів, на підставі яких декан факультету готує проект наказу ректора про допуск студентів до захисту. Після видання наказу кафедрам забороняється самостійно вносити в них які-небудь зміни.

Дипломна робота повинна свідчити про уміння студента:

- чітко сформулювати тему;
- показати ступінь її актуальності;
- визначити мету і задачі дипломної роботи;
- самостійно працювати з джерелами;
- здійснити добір фактів, подій;

- аналізувати відібрані факти, події;
- зробити обґрунтовані висновки, сформулювати наукові результати роботи і практичні рекомендації;
- викласти свої думки грамотно, літературною мовою, правильно оформити роботу.

2.3. Порядок затвердження теми дипломної роботи

Тематика дипломних робіт розробляється кафедрою, яка випускає, розглядається та затверджується на засіданні кафедри.

Визначаючи тему дипломної роботи, необхідно врахувати наявність:

- власних творчих ідей;
- виступів на наукових конференціях, круглих столах, студентських наукових гуртках з доповідями;
- наявність наукових публікацій (статті, тези);
- результатів опрацювання літературних джерел.

Назва дипломної роботи, яка несе в собі певну інформацію про позначений нею текст, стисло, але достатньо повно відображає основний зміст роботи та її ідею. Назва дипломної роботи є, образно кажучи, квінтесенцією всього наукового твору, вона в концентрованому вигляді відображає основну суть тексту, і саме назва вперше акцентує увагу читача на основній ідеї авторської концепції. Те, що в назві виражено в гранично стислій формі, в тексті потім розкривається з потрібним рівнем докладності. У назві бажано не використовувати ускладнену термінологію, уникати назв, які починаються зі словосполучень:

«Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...», в яких не відображена сутність проблеми.

Студент може продовжити роботу над темою, яку він обрав під час підготовки курсових робіт. Він може обрати іншу тему, але при цьому має

відповідно обґрунтувати це та узгодити свої пропозиції з кафедрою. Після обрання теми студент подає заяву (Додаток 1) на кафедру не пізніше 20-25 жовтня. Теми дипломних робіт та наукові керівники затверджуються Вченою радою факультету до 20 листопада. Після цього зміна теми дипломної роботи та наукового керівника може здійснюватися лише у винятковому випадку і відповідно оформляється.

Студент-дипломник, вибравши тему своєї роботи, зобов'язаний подати заяву на відповідну кафедру про затвердження цієї теми і призначення наукового керівника відповідно до встановлених термінів. Тема дипломної роботи затверджується наказом ректора. Після затвердження теми студент складає за допомогою наукового керівника орієнтований план роботи. Регулярно в терміни, установлені науковим керівником, дипломник повинен звітувати про хід підготовки і написання дипломної роботи.

За місяць до захисту студент-дипломник зобов'язаний повідомити про це своїх рецензентів і не менш ніж за 7 днів до захисту надати їм свою роботу. Якщо дипломна робота надана рецензентові менш ніж за 5 днів до захисту, він вправі порушити питання про перенесення дня захисту. Студент-дипломник зобов'язаний за 3 дні до захисту представити свою роботу, завірену підписами наукового керівника і завідувача кафедри, відповідальному секретареві ДАК. Разом з роботою дипломник зобов'язаний представити:

- висновок наукового керівника на роботу;
- відзиви рецензентів.

2.4. Призначення наукового керівника дипломної роботи

Наказом ректора (чи за його дорученням - декана факультету) призначається керівник дипломної роботи з професорів, доцентів та старших викладачів провідної кафедри. Керівник дипломної роботи

повинен ознайомити студента з вимогами, пропонованими до дипломних робіт даними Методичними вказівками.

Робота наукового керівника зі студентом з підготовки дипломного твору включає наступні компоненти:

- науковий керівник орієнтує студента в напрямках пошуку необхідної літератури і джерел з теми;
- систематично консультує студента-дипломника і контролює його роботу;
- перевіряє виконувану роботу;
- дає письмовий висновок про дипломну роботу;

Невиконання дипломником вказівок керівника, відхилення від інформації про хід роботи, неявки без поважних причин на консультації дають викладачеві підставу для відмовлення від керівництва дипломною роботою.

У Висновку наукового керівника відзначаються повнота використання джерел і літератури, результати дослідження, правильність оформлення науково-довідкового апарату, даються рекомендації про можливість постановки роботи на захист. Висновок наукового керівника не повинний містити бальної оцінки. Науковий керівник консультує студента по складанню вступного слова на засіданні ДАК.

2.5. Обов'язки кафедри університету

З метою залучення студентів для розробки актуальних проблем зазначених спеціальностей кафедра організує читання спецкурсів і проведення спецсемініарів. Кафедра повинна вчасно розглядати заяви студентів із проханням про прикріплення їх до кафедри для підготовки і написання дипломних робіт. Кафедра виділяє наукових керівників і рецензентів дипломних робіт, систематично контролює хід роботи над

дипломними дослідженнями, заслуховуючи керівників на своїх засіданнях.

У встановлений термін кафедра представляє в деканат списки студентів-дипломників із указівкою тем дипломних робіт і прізвищ наукових керівників і рецензентів. Кафедра забезпечує присутність на засіданнях ДАК наукових керівників і рецензентів дипломних робіт. Перед захистом дипломної роботи на засіданні ДАК кафедра проводить попередній захист. Терміни і порядок передзахисту призначаються кафедрою. Після попереднього захисту завідувач кафедрою ставить візу на титульному аркуші роботи, і вона разом з висновком наукового керівника і відзивами рецензентів направляється в ДАК.

2.6. Задачі рецензента

Дипломна робота, допущена кафедрою до захисту, направляється на рецензію. Склад призначуваних кафедрами рецензентів затверджується наказом ректора "Про затвердження тем дипломних робіт". Внутрішній рецензент призначається з викладачів кафедри, де готувалася дипломна робота; зовнішній рецензент призначається з числа викладачів інших кафедр, що спеціалізуються з даної тематики, а також з числа фахівців інших установ, організацій і підприємств, що ведуть наукову або практичну діяльність із проблем, що розглядаються в конкретній дипломній роботі. На рецензента покладається розгляд і оцінка дипломної роботи при постановці її на захист. Письмовий відзив рецензента представляється на попередній захист, а потім у ДАК не пізніше, ніж за 3 дні до захисту. У відзиві відзначається значення й актуальність теми, повнота використання опублікованих і неопублікованих джерел, глибина їхнього аналізу, характеризується структура і зміст роботи, наявність елементів самостійної наукової творчості, обґрунтованість висновків, правильність оформлення науково-довідкового апарату, мова і стиль

роботи, а також дається висновок про відповідність дипломної роботи кваліфікаційним вимогам.

Розділ 3

3.1. Порядок підготовки дипломної роботи

3.1.1. Вибір теми

Теми дипломних робіт рекомендуються студентам, як правило, керівниками спецкурсів і спецсеминарів, виробничої практики з урахуванням підготовки і схильностей студентів. Студент може сам запропонувати тему або вибрати її за рекомендацією кафедри. Тема може бути висунута установами й організаціями, де працює студент вечірнього або заочного відділення.

3.1.2. Вивчення джерел і літератури

Вивчення теми варто починати зі знайомства з загальною літературою, з монографіями і статтями, що допоможуть дипломникові з'ясувати ступінь її вивченості. До роботи над архівними документами варто приступати після докладного вивчення опублікованих джерел.

У процесі роботи над джерелами і літературою рекомендується робити виписки і замітки за фактами, подіями, що відносяться до обраної теми, а також давати короткі оцінки (резюме) про наявність власної концепції автора книги з досліджуваного питання. Виписки доцільно робити на одній стороні аркуша: це полегшить групування й обробку матеріалів. При цьому варто точно вказувати назви джерел і літератури з вихідними даними, звідки зроблені виписки.

У своїй роботі дипломник повинен перевіряти вірогідність документів, враховувати, чиї погляди виражали їхні укладачі, у яких цілях і чи точно використовував ці документи той чи інший автор.

Дипломна робота виконується на основі глибокого вивчення літературних джерел. Підбір та вивчення літератури для виконання

дипломної роботи є одним з найважливіших етапів. Для підготовки дипломної роботи необхідно критично ставитися до наукової літератури, зважаючи на те, що існує велика кількість як нових, так і морально застарілих публікацій, які розглядають філософсько-культурологічні проблеми однобічно. Переглядаючи літературу, слід спочатку зупинитися на першоджерелах та монографіях, бажано останніх років видання. Потім можна звернутися до довідників, словників, енциклопедій, підручників, навчальних посібників, а також статей, надрукованих у фахових журналах з культурології та філософії:

- Культурологія. Дайджест.
- Сучасність.
- Слово і час.
- Наука й релігія.
- Гуманітарні науки.
- ПК: політика і культура
- Філософська думка.
- Вестник Российского философского общества.
- Вестник МГУ. Серия 7. Философия.
- Вопросы философии.
- Философские науки.
- Философия и общество.
- Новая литература по социальным и гуманитарным наукам. Философия и социология.
- Культурология.
- Социальные и гуманитарные науки. Серия 3. Философия.

Найдоступнішим та найпоширенішим методом пошуку літератури вважається бібліотечний каталог (алфавітний та систематичний). В алфавітному каталозі необхідну книгу шукають або за її назвою, або за прізвищем її автора. У систематичному - за тематичним принципом, де

можна підібрати літературу з конкретної теми. Для цих цілей можна використовувати також каталоги книг, покажчики журнальних статей, спеціальні бібліографічні довідники, тематичні збірники літератури, які періодично випускаються окремими видавництвами.

Поряд із зазначеними літературними джерелами варто використовувати збірники наукових праць, збірники наукових статей та матеріали наукових конференцій.

Опрацювання джерел супроводжується виписками, конспектуванням. Виписки з тексту роблять звичайно дослівно у вигляді цитати. При цьому вибирають найважливіші, найбільш вагомі висловлювання, основні ідеї, які необхідно буде цитувати в дипломній роботі. *Після кожної цитати, запозиченого висловлювання повинне бути посилання на автора та джерело.* Тому при виписуванні цитат та конспектуванні варто відразу ж робити посилання:

- автор;
- назва;
- місце видання;
- видавництво;
- рік видання;
- номер сторінок.
-

3.1.3. Написання дипломної роботи

Після історіографічного дослідження і вивчення джерел необхідно скласти докладний план дипломної роботи і узгодити його з науковим керівником. План може уточнюватися в процесі роботи. Його остаточний варіант складається після пророблення основних джерел, затверджується

науковим керівником і стає обов'язковим документом, зміна якого можлива тільки за згодою керівника.

Зібравши та вивчивши літературні джерела, можна приступати до написання дипломної роботи. Це найскладніший етап роботи над темою, який вимагає зосередженості та наполегливої праці. Викладення матеріалу дипломної роботи рекомендується робити своїми словами, не допускаючи дослівного переписування з літературних джерел. Велике значення надається правильному трактуванню понять, їх точності та логічності. Використані терміни повинні бути або загальноприйнятими, або наводитися з посиланням на автора.

В деяких, але не всіх, випадках не варто починати писати дипломну роботу зі вступу. Вступ краще написати пізніше, коли ви будете точно знати, яка робота у вас вийшла. Продумайте, що вам вже відомо з теми роботи, чого ви ще не знаєте та повинні будете з'ясувати. Результати своїх роздумів на цьому етапі краще записувати не повними реченнями, а ключовими словами. Визначте найлогічнішу послідовність викладу думок. Розгляньте декілька варіантів і вже потім вирішуйте, з якого краще починати, яка думка буде розглядатися після цього. Постійно слідкуйте за тим, щоби не відхилятися від заданої теми.

Приступайте до компоювання центральної частини роботи. Відберіть ті положення, які ви збираєтесь помістити в центральну частину, та запишіть ці положення у вигляді короткого абзацу. Чорнову версію основної частини краще підготувати якомога раніше. Чим довше ви будете працювати з чорною версією тексту, тим більшою мірою вам вдасться поліпшити стиль викладення думок.

Після написання чорнового варіанту основної частини напишіть її заключну частину (висновки). В цьому випадку ви можете бути впевненими, що ваш висновок дійсно резюмує зміст роботи. Тепер, коли ви точно знаєте,

про що написана робота і в чому полягають висновки, напишіть вступ. В цьому випадку вступ автоматично вказує на зміст роботи.

Завершується робота над чорною версією редагуванням написаного. Намагайтесь, щоб кожен абзац містив самостійну думку. Краще, якщо за першим реченням буде видно, про що йде мова.

В міру написання вступу, розділів, висновку дипломник представляє їх науковому керівникові і допрацьовує з урахуванням його зауважень.

3.2. Вимоги до структури і змісту дипломної роботи

3.2.1. Структура дипломної роботи

Дипломну роботу оцінюють не тільки за теоретичною науковою цінністю, актуальністю теми, а й за рівнем загальнометодичної підготовки, що передусім знаходить відображення в її композиції. Кожний автор обирає свій порядок подання наукових матеріалів, що забезпечує внутрішній логічний зв'язок у такому вигляді, який він вважає найкращим і найбільш переконливим для розкриття свого творчого задуму. Але при цьому дипломна робота повинна включати:

- титульний аркуш (Додаток 2);
- зміст;
- вступ;
- основну частину, яка складається з декількох розділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (при їх наявності).

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми та її значущість, підстави для розробки теми. Вступ – це формулювання проблеми дослідження, викладення необхідних вихідних даних про предмет розмови, задачу дослідження, авторська оцінка шляхів її рішення. На основі старого знання автор формулює нове, що визначає подальше сприйняття змісту тексту. Практично завжди потрібно відобразити в ньому такі пункти:

визначення теми роботи;

обґрунтування вибору теми, визначення її актуальності та значущості для науки;

визначення меж дослідження (предмет, об'єкт, хронологічні рамки);

визначення основних цілей роботи та другорядних задач;

визначення теоретичних основ та базового методу дослідження.

Актуальність теми – обов'язкова вимога до будь-якої дипломної роботи.

В актуальності висвітлюють головне – сутність проблемної ситуації, при цьому важливо показати, де пролягла межа між знанням і незнанням з предмета дослідження.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно розв'язати задля її досягнення. Мета роботи звичайно тісно пов'язана з назвою роботи і повинна чітко вказувати, що саме вирішується в дипломній роботі.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та обирається для вивчення. **Предмет дослідження** міститься в межах об'єкта, предмет та об'єкт співвідносяться між собою як загальне та часткове.

Наукова новизна одержаних результатів. Обов'язково у вступі зазначають нові наукові положення, запропоновані особисто автором.

Апробація результатів дослідження. Якщо студент брав участь у наукових конференціях, симпозіумах, круглих столах, вказується назва заходу та його дата.

Публікації. За наявності друкованих публікацій треба вказати, в яких збірниках наукових праць, матеріалах конференцій були опубліковані положення дипломної роботи.

Основна частина присвячена розкриттю, деталізації, доказу, аргументації основних положень роботи, які були викладені у вступі тезами. Висвітлюється процес дослідження, дається аналіз та узагальнення отриманих результатів, їхня інтерпретація та пояснення. Ця частина дипломної роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожен розділ починають з нової сторінки. Наприкінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від незначущих подробиць.

Висновки – це підсумкове викладення основного, концептуального змісту роботи, стисле формулювання найважливіших наукових результатів, отриманих в дипломній роботі.

3.2.2. Загальні вимоги до оформлення дипломної роботи

Обсяг дипломної роботи повинен становити для дипломної роботи спеціаліста 70-80 сторінок, для дипломної роботи магістра 70-100 сторінок тексту, для дипломної роботи бакалавра 60-70 сторінок. У зазначений обсяг не входять додатки, список використаних джерел. Але всі сторінки зазначених елементів дипломної роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

Набір тексту дипломної роботи та його роздрукування здійснюються за допомогою комп'ютера з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через півтора міжрядкового інтервалу з використанням стандартного шрифту Times New Roman, розмір кегля 14. Для виділення окремих місць допускаються також курсив, напівжирний курсив і напівжирний шрифт. Бажано використовувати ксероксний папір.

Текст дипломної роботи необхідно друкувати на текстовому полі сторінки 170 x 257 мм, залишаючи відповідно поля таких розмірів: ліве – 35 мм, праве — 15 мм, верхнє — 15 мм, нижнє — 20 мм.

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати 5 знакам (1,25 см). Друкарські помилки, помилки в написанні й неточності, які виявилися в процесі написання дипломної роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту машинописним або рукописним способом.

Текст основної частини дипломної роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин дипломної роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «РОЗДІЛ 3», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» – друкують великими літерами напівжирним шрифтом симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу напівжирним шрифтом. *Крапку в кінці заголовка не ставлять.* Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої

великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту звичайним шрифтом. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. *Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3 інтервалам.* Кожну структурну частину дипломної роботи треба починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів і т. д. подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. *На титульному аркуші номер сторінки не проставляють.* На наступних сторінках дипломної роботи номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу проставляють після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад, «1.2.3.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

3.2.3. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні дипломної роботи необхідно наводити посилання на джерела, на основі яких розробляються проблеми, завдання, питання. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Посилання в тексті дипломної роботи на джерела слід позначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «...у працях [1-7]...»; «...у працях [1; 7; 23]...». Коли в тексті дипломної роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, необхідно наводити посилання у квадратних дужках з обов'язковою вказівкою номера сторінки. При цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, на яке дане посилання в дипломній роботі, наприклад: «...у монографії [11, с. 203]...».

Задля підтвердження власних аргументів посилання на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками й наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. В цих випадках використовується вираз «так званий»;

- цитування повинне бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точними у викладенні думок автора, коректними щодо оцінювання його позиції та давати відповідні посилання на джерело;

- цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім, бо це знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивної праці; а недостатнє знижує наукову цінність викладеного матеріалу.

3.2.4. Оформлення списку використаних джерел

Бібліографічний апарат у дипломній роботі – це ключ до використаних автором джерел. Крім того, він певною мірою відбиває наукову етику й культуру наукової праці. Саме з нього можна зробити висновок про ступінь ознайомлення студента з наявною літературою за досліджуваною проблемою. Література подається в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва. Бібліографічний опис самостійних видань (книг, наукових монографій, брошур, довідкових видань, збірників документів, збірників статей, збірників статистичних матеріалів і т. ін.) супроводжується такою інформацією (опис робиться мовою оригіналу):

- прізвище та ініціали автора (якщо такий є);
- повна назва книги (з підзаголовками, які можуть йти після коми, через крапки, через двокрапку, в дужках);
- після навкісної риски – дані про перекладача (якщо це переклад) чи про редактора (якщо книга написана групою авторів), дані про кількість томів;
- після тире – назва міста, де видана книга (іноді дозволяється вказувати лише першу букву назви таких міст: Київ – К., Москва – М., Харків – Х.);
- після двокрапки — назва видавництва;

- після коми — рік видання;
- кількісна характеристика (загальний обсяг сторінок).

Наведемо декілька прикладів оформлення літератури:

Багатотомні видання:

Гегель Г. Естетика: В 4 т. – М.: Наука, 1969. – Т. 2. – 233 с.

Монографії (один, два або три автори):

Забужко О. Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстка 90 – х. – К.: Факт, 2001. – 278 с.

Перекладні видання:

Бауман З. Индивидуализированное общество / Пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. – М: Логос, 2002. – 181 с.

Складові частини книги, збірника або журналу:

Лук М. Микола Костомаров: історіософія та соціальна філософія українського романтизму // Молода нація. — 2002. – № 1 (22). – С. 28-89.

Іноземні видання: Connor S. Postmodernist Culture. An Introduction to Theories of the Contemporary. – London: Blackwell Publishers, 1997. – 320 p.

Енциклопедії

Иванов А. А. Художественный текст // Большая Советская Энциклопедия. – М.: Советская энциклопедия, 1975. – Т. 24. – С. 488.

При написанні дипломної роботи необхідно правильно оформлювати посилання. Наприклад:

посилання на одну з книг [34];

посилання на декілька творів [4; 26; 31];

посилання на багатотомне видання [7; т. 12];

посилання на конкретну сторінку [16, с. 23].

Додатки

Додатки оформляють як продовження дипломної роботи на наступних сторінках, і кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Один додаток позначається як «Додаток А».

При оформленні бібліографії треба враховувати вимоги до бібліографії у наукових виданнях та дисертаціях, запропонованих у бюлетені ВАК України №5 від 2009 року, наприклад

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів: Свічадо, 2006: — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст.; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Ні Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К.: Асамблея діп. кіл: Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична"; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів: Растр-7, 2007. — 375 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г.Д.; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. —XІНІ, 265 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К.: НДІ "Укragenпромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К.: Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницкий А. В., Луцкихина И. М. и др.]; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар, центр, 2007. — 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т.В. Бондар, О.Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді": у 14 кн., кн. 13).

Дивитись додаток 4

Також як необхідну складову дипломна робота має включати розділ, присвячений охороні праці. Дивитись додаток 5

Розділ 4

4.1. Порядок захисту дипломної роботи

Після попереднього захисту на кафедрі за 3 дні до захисту секретареві ДАК повинні бути представлені:

- а)** перший екземпляр дипломної роботи, підписаний науковим керівником і завідувачем кафедрою;
- б)** висновок наукового керівника дипломної роботи;
- в)** відзиви рецензентів (внутрішній та зовнішній);
- г)** інші відзиви на роботу при їхній наявності.

Захист дипломних робіт проводиться на відкритому засіданні ДАК за участю не менше половини складу комісії, у присутності наукового керівника, дипломника і рецензентів. Відсутність наукового керівника або рецензентів при захисті, як правило, не допускається. Як виняток при відсутності рецензента з поважної причини голова ДАК може зачитати письмовий відзив рецензента.

Секретар ДАК представляє на засідання комісії з кожної дипломної роботи:

- перший екземпляр дипломної роботи;
- висновок наукового керівника;
- відзиви рецензентів;
- інші відзиви, отримані на дипломну роботу;
- залікову книжку студента.

Установлюється наступний порядок захисту:

- вступне слово дипломника, у якому дається обґрунтування теми, мета і задачі роботи, характеристика використаних джерел і літератури, висновки по роботі;

- відповіді на питання членів ДАК;
- виступ рецензентів і інших осіб;
- оголошення інших відзивів, отриманих на дипломну роботу;
- заключне слово дипломника – відповіді на зауваження, отримані в ході захисту роботи;
- обговорення роботи.

Усі присутні на засіданні ДАК можуть задавати питання і брати участь у творчій дискусії.

Остаточна (бальна) оцінка виноситься на закритому засіданні ДАК більшістю голосів членів ДАК. Науковий керівник і рецензент мають право висловлювати свою думку, але в голосуванні участі не беруть.

ДАК має право рекомендувати дипломні роботи до публікації, на конкурс, до практичного використання.

Слово для доповіді надає студенту голова Державної екзаменаційної комісії, який оголошує назву дипломної роботи, прізвище, ім'я та по-батькові її автора. Для доповіді основних положень дипломної роботи, обґрунтування висновків та відповіді на питання дається 15-20 хвилин.

Перша частина доповіді в основних моментах повторює вступ дипломної роботи. Потрібно озвучити актуальність вибраної теми, опис наукової проблеми та основні цілі дослідження. Необхідно також вказати методичку, за допомогою якої велося дослідження, а також охарактеризувати склад та загальну структуру дипломної роботи.

Після першої частини йде друга, найбільша за об'ємом частина, яка послідовно характеризує кожний розділ дипломної роботи. При цьому особливу увагу звертають на результати. Відзначають також критичні зіставлення та оцінки.

Закінчується доповідь заключною частиною, яка будується за текстом висновків дипломної роботи. Тут варто перерахувати загальні висновки (не повторюючи вже сказані узагальнення).

Результати захисту визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Оцінки дипломної роботи виносяться членами Державної екзаменаційної комісії на її закритому засіданні. Комісія бере до уваги зміст роботи, обґрунтованість висновків, зміст доповіді, відгуки на дипломну роботу, рівень теоретичної та наукової підготовки студента. Оцінки дипломної роботи оголошуються в той же день після оформлення протоколу засідання комісії. За результатами підсумкової атестації студентів Державна екзаменаційна комісія ухвалює рішення про присвоєння кваліфікації зі спеціальності та видачі диплома спеціаліста чи магістра.

4.2. Критерії оцінки дипломної роботи

Основними критеріями для винесення бальної оцінки дипломній роботі є:

- актуальність і новизна теми, складність її розробки;
- повнота використання джерел, вітчизняної й іноземної спеціальної літератури з розглянутих питань;
- повнота і якість зібраних фактичних даних за об'єктом дослідження;
- творчий характер аналізу й узагальнення фактичних даних на основі сучасних методів і наукових досягнень;
- наукове і практичне значення пропозицій, висновків і рекомендацій, ступінь їхньої обґрунтованості і можливість реального впровадження в роботу установ і організацій;
- навички лаконічного, чіткого і грамотного викладу матеріалу, оформлення роботи відповідно до методичних указівок;
- уміння вести полеміку з теоретичних і практичних питань дипломної роботи, глибина і правильність відповідей на зауваження рецензентів і питання членів ДАК.

Захист дипломних робіт закінчується виставленням оцінок.

«Відмінно» виставляється за таку дипломну роботу:

- робота має дослідницький характер, містить грамотно викладену теоретичну базу, глибокий культурологічний та філософський аналіз досліджуваної теми, критичний розгляд джерел та літератури, характеризується логічним, послідовним викладенням матеріалу з відповідними обґрунтованими висновками;

- має позитивний відгук наукового керівника;
- при захисті роботи студент демонструє глибоке знання питання теми, вільно оперує даними дослідження, з легкістю відповідає на поставлені питання.

«Добре» виставляється за таку дипломну роботу:

- робота має дослідницький характер, достатньо докладний аналіз та критичний розгляд досліджуваної теми, характеризується послідовним викладенням матеріалу з відповідними, однак не завжди обґрунтованими висновками;

- має позитивний відгук наукового керівника;
- при захисті студент демонструє знання питань теми, оперує даними дослідження, без особливих труднощів відповідає на поставлені питання.

«Задовільно» виставляється за таку дипломну роботу:

- робота має дослідницький характер, містить теоретичний розділ, але характеризується поверховим аналізом та недостатньо критичним розглядом теми, в ній простежується непослідовність викладу матеріалу,

- представлені необґрунтовані висновки;
- у відгуках керівника містяться зауваження щодо змісту роботи та методики аналізу теми;

- при захисті студент демонструє невпевненість, показує слабе знання питань теми, не дає повної, аргументованої відповіді на поставлені питання.

«Незадовільно» виставляється за таку дипломну роботу:

- роботі не властивий дослідницький характер, вона не містить аналізу теми та теоретичного розгляду джерел, не відповідає вимогам, викладеним у методичних вказівках кафедри;

- відгук керівника містить критичні зауваження;

- при захисті студент із зусиллями відповідає на поставлені питання з теми, не знає теорії питання, при відповіді припускає істотних помилок.

Додаток 1

Зразок титульного аркуша дипломної роботи

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Філософський факультет
Кафедра теорії культури і філософії науки

УДК

Дипломна робота

(назва теми)

Виконав: студент (ка) ___ групи ___ курсу
напряму підготовки ___ 03-Гуманітарні науки
_____ спеціальності 034-Культурологія

ПІБ
Керівник _____ ПІБ
Рецензент _____ ПІБ

Харків – 2018 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки,

молоді та спорту України

29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-9.02

(повне найменування вищого навчального закладу)

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Пояснювальна записка
до дипломного проекту (роботи)

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему _____

Виконав: студент _____ курсу, групи _____
напряму підготовки (спеціальності)

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

_____ - 20__року

Примітки:

1. Форму призначено титульною сторінкою дипломного проекту (роботи).
2. Формат бланка А4 (210297 мм), 1 сторінка.

Додаток 2

Зразки тем дипломних робіт

- Філософські проблеми дослідження проблеми культурогенезу.
- Естетика пострадянського кіно: ідеологія жанрів.
- Ціннісно-змістовний універсум та культура.
- Українська література «на вигнанні»: Німеччина, США, Австралія, Канада.
- Вплив етнокультурних факторів на становище жінки у сім'ї і суспільстві.
- Ігровий принцип в філософії культури.
- «Нова емансипована жінка» в українській літературі ХХ століття.
- Українське Відродження 20-х років на Слобожанщині. М.Хвильовий.
- Конструктивізм, авангардизм та футуризм на Слобожанщині.
- Смерть і потойбічне в культурах Далекого Сходу.
- Діалектична та символічна природа культури.
- «Фемінне» і «маскулінне» у філософських концепціях.
- Методологічні засади філософії культури (класика, некласика, посткласика).
- Квір-образи в українській літературі ХХ століття.
- Влада традиції: мотивація консервації та деструкції.
- Кіборг в якості об'єкта бажання: «віртуальна реальність» в кіно епохи Постмодерн.
- Гендер та Сексуальність в Інтернет: змінюючи бажання.
- Європейський «Захід» та європейський «Схід» в епоху Нового часу.
- Мистецтво періоду Холодної війни: естетика та ідеологія.
- Фемінізм і психоаналіз: проблеми взаємовідносин.
- Дифузійнізм в науках про культуру: апологія та критика.
- «Люди в інвалідних візках» у візуальній культурі Нового часу.
- Концепція війни в радянському та західному кіномистецтві.
- Ідея реінкарнації в культурах Сходу і Заходу.
- Політика дитячої літератури в СРСР та в пострадянський період.
- Міфологія Нації в радянському та пострадянському кіно.
- Проблема жіночої суб'єктивності у новітніх філософських концепціях.
- Естетика радянського кіно.
- Історія жіночої освіти в Україні.
- «Жіноча культура» в Росії XVII-XVIII століть.
- Естетика Потворного в культурі Модерн (на матеріалі творчості Обрі Бердслея).
- Національно-культурна та гендерна ідентичність: філософські аспекти.
- Культуротворчий процес: футуристичний прогноз.
- Національно-культурна ідентичність сучасного слобожанина.
- «Психоаналіз» З.Фрейда та «аналітична психологія» К.Г.Юнга в долі культурологічної теорії.
- Особливості візуального сприйняття і візуального образу в етнокультурах.
- Філософія Г.Сковороди і необароко ХХ ст.
- Філософія міфологічного простору в архаїці та в ХХ ст.
- Бойові мистецтва Сходу і Заходу.
- Філософія домашніх та номадичних культур.
- Структура та семантика сучасного рекламного образу.
- Мода та іміджелогія.
- Материнство як соціокультурний феномен.
- Естетика гомерівського Космосу.

- Антропний принцип – наукова та релігійна інтерпретація.
- Міфологема долі в грецькій міфології.
- Політична роль і гендерні аспекти ідеології екологічного руху.
- Новочасний внесок в теорію демократії.
- Містерії та окультизм в Еладі.
- Піфагорійський космос.
- Ставлення до Іншого в античності (міф, побут, соціальні та етнічні вчення).
- Філософські проблеми грецької трагедії: сучасні інтерпретації.
- PR в рекламі: соціокультурні аспекти.
- Дискусійні питання етрускології.
- Імператорський Рим: міфи та дійсність.
- Соціальне конструювання гендеру як методологічний принцип у соціальних науках.
- Роль інтелігенції в культурному житті Слобідської України.
- Середньовічний іслам та арабська культура.
- Символ і алегорія в філософії Г.Сковороди.
- Слобожанське мистецтво другої половини XIX ст. – першої половини XX ст.: культурологічний вимір.
- «Жертвоприношення» Тарковського та культурологія жертви Жирара.
- Бароко в Україні і на Слобожанщині.
- Наукова теологія Аристотеля.
- Особливості ментальності і ціннісні орієнтації сучасного слобожанина.
- Соціокультурний характер лібералізму.
- Харківський університет як центр наукової та філософської думки Слобожанщини.
- Розподіл гендерних ролей у сучасному домогосподарстві.
- Ментальність – регіональні прояви українсько-російського прикордоння.
- Харківська лінгвістична школа і О.Потебня: зародження семіотики.
- Буденне і трансцендентне в китайській культурі.
- Харківська школа романтиків: особливості харківського романтизму і просвітництва.
- Християнство та язичництво в народній культурі Слобожанщини.
- Протофілософські погляди майя та ацтеків.
- Метаморфози релігійної свідомості в добу Нового часу.
- Мезоамерика в системі традиційних американських культур.
- Взаємозв'язок релігії та науки в античній космологічній картині світу.
- “Приватна” і “публічна” сфера людського життя.
- Ідеологічна компонента культури.
- Структурування мезоамериканського космосу.
- Богослов'я культури Тіліха в культурологічному контексті.
- Реалізм кінопоетики «Догми» та «Конкретної метафізики» Флоренського.
- Культура скіфів та Скіфського царства.
- Елемент художнього в філософській практиці Нового часу.
- Філософія статі і сучасна теорія гендеру.
- Антропология Максима Сповідника.
- Грецькі колонії на території України: вплив античності на культуру України.
- Космологія в культурах Сходу і Заходу.
- Гендер і нація.
- Загальнонезоамериканські міфи та міфологічні мотиви.
- Морально-етичне вчення ранніх християн. Класичні джерела та апокрифи.
- Особливості обряду ініціації у різних культурах.
- Психотехніки в західній та східній культурах.

- Шляхи філософського та наукового дискурсу Нового часу.

Додаток 3

Зразок заяви про вибір теми дипломної роботи

_____ Харківський національний
(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення _____ **Філософський факультет**
Кафедра, циклова комісія _____ **Кафедра теорії культури і філософії науки** **Освітньо-**
кваліфікаційний рівень _____ **Магістр**
Напрямок підготовки _____ **0201 - Культура**
(шифр і назва)
Спеціальність _____ **8.020101 - Культурологія**
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,
голова циклової комісії _____

_____ року

З А В Д А Н Н Я

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
1. Тема проекту (роботи) _____

Керівник проекту (роботи) _____,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “ _____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____ травень _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи) _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Затвердження теми та завдань диплому	Жовтень	
2.	Збір та опрацювання матеріалів до диплому, наукове консультування	Листопад-грудень	
3.	Написання диплому, звіт на засіданні кафедри про стан виконання дипломної роботи	Січень-березень	
4.	Оформлення диплому згідно діючих вимог	Квітень	
5.	Переддипломна практика, рецензування диплому, передзахист на засіданні кафедри	Травень	
6.	Наукове керівництво, консультування диплому	Протягом року	
7.	Захист дипломної роботи в ДЕК	Червень	

Студент _____

(підпис

)

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломного проекту (роботи) і контролю за ходом роботи з боку кафедри (циклової комісії) і декана факультету (завідувача відділення).
2. Розробляється керівником дипломного проекту (роботи). Видається кафедрою (цикловою комісією).
3. Формат бланка А4 (210 297 мм), 2 сторінки.